

КОНСТРУКТИВИЗМ

Ernö von Dohnányi
(1877—1960)

ESTONIA TEATER
The Estonia Theatre

VARIATSIOONID
VARIATIONS

Ballett 1 osas
A ballet in one act

Muusika — **ERNÖ VON DOHNÁNYI**
Music by

(Variatsioonid klaverile ja orkestrile
lastelaulu teemal, op. 25
Variations on a Nursery Song for piano
and orchestra, Opus 25)

Koreograafia — **LÁSZLÓ SEREGI**
Choreography by

Esietendus— 17. mail 1991. a.
First night— 17 May 1991

Koreograaf, lavastaja ja kunstnik —
Choreographed, staged and designed by

LÁSZLÓ SEREGI
(Ungari/Hungary)

Lavastaja assistent —
Assistant director —
ILDIKÓ KÁSZÁS
(Ungari/Hungary)

Repetiitorid —
Repetiteurs
TATJANA LAID
FRUNZE STEPANJAN

Etenduse juht —
Stage manager
JÜRI KRUUS

Solistid:

Performers:

I paar
Couple One

INGRID ITER	DMITRI HARTŠENKO
MARINA KESLER	MIHHAIL NETŠAJEV
KAJA KREITZBERG	TOOMAS RÄTSEPP

II paar
Couple Two

IRINA HÄRM	VLADIMIR KLEPININ
INESSA PAKRI	IGOR VASSIN

III paar
Couple Three

TIINA KRIPSAAR	VLADIMIR KUZMIN
JANE RAIDMA	MEELIS PAKRI

IV paar
Couple Four

KATI IVASTE	PRIIT KRIPSON
TUULI VILKS	VITALI NIKOLAJEV

V paar
Couple Five

OLGA BORISSOVA	KRISTJAN HÄRM
VIKTORIA	ANDREI IZMESTJEV
GETŠANSKAJA	JURI JEKIMOV
INNA SÖRMUS	

Laps

Child

KERLI PANK
KÜLLI TAEVERE
ELLEN VIOL

VARIATSIIONID KLAVERILE JA ORKESTRILE op. 25 on kirjutatud üldtuntud lastelaulu "Ah, vous dirai-je, maman" ("Ah, ma ütlesin teile, ema") teemale. Kirjutamise aastaks on märgitud 1913—1916 (erinevais allikais). Nagu enamikus Ernő von Dohnányi klaveriteosteis, on ka siin brahmsilik romantism ühendatud lisztliku virtuoossuse ja tohutute kulminatsioonidega.

Ballett "Variatsioonid" (originaalis "Változatok egy gyermekdalra") on loodud Budapestis 1978. aastal. 1984. aastal tõi László Seregi selle välja ka Sydney Ooperi laval. Ungari TV-s tehti balleti filmi-variant 1981. aastal.

Koreograafi kreedo järgi tahab see ballett tuletada tänapäeva koormatud, eluraskustes vaevlevatele ja tihti kibestunud inimestele meelde nende lapsepõlve puhtaid ja muretuid aegu.

Orkestripartii kaaluka sissejuhatuse (Maestoso) rangest ja raskest hoiakust voogab ootamatult läbi lapsepõlve muretu mälestusena lastelaulu motiiv. Järgnevas 11-s muusikalises variatsioonis tulevad üksteise järele esile pildid möödunust, mis nii muusikas kui tantsus arenevad suurteks läbielamisteks (sümfoonilisteks töötlusteks).

Elu toob aga kaasa ka raskusi: tulevad katsumused, meeste tõsised (isegi julmad) mängud (Alla marcia) toovad kaasa muret ja leina (Passacaglia, Adagio).

Ometi elu võidab ja üksteise taasleidmine armastuses (Koraal) toob lavale elurõõmu (Finale fugato), ent juba teises meeolelu-тонаalsuses ja -võtmes.

VARIATIONS on a Nursery Song for piano and orchestra, Opus 25, are written on the theme of the well-known nursery song "Ah, vous dirai-je, maman". Different sources vary as to the year of writing (1913, 1915 and 1916 are cited). Like most piano compositions by Dohnányi, *Variations* combine Brahms-like Romanticism with Lisztian virtuosity and tremendous culminations.

The ballet *Variations* (original title, *Változatok egy gyermekdalra*) was created in Budapest in 1978. In 1984 László Seregi brought it out at the Sydney Opera. A film version of the ballet was made at the Hungarian television in 1981.

The choreographer says: The ballet is intended to remind the contemporary burdened, tormented by hardships and often embittered man of the pure and carefree days of childhood.

The weighty Maestoso from the orchestra introduces five parts. The severe, grave music is unexpectedly invaded by the nursery song motif as a carefree childhood memory. The following eleven variations call forth, one after another, pictures of the past which develop into major emotional experiences (symphonic treatments) in both music and dance.

Life brings with it hardships. There will be ordeals; men's serious, even cruel games (Alla marcia) bring in their wake sorrow and grief (Passacaglia, Adagio). Yet life triumphs; the finding of each other again and love (Chorale) bring the joy of living to the stage (Finale fugato) but in a mood and key different from those at the beginning.

ERNÖ (ERNST) von DOHNÁNYI (1877—1960), ungari helilooja, pianist ja dirigent, sündis Bratislavas, suri New-Yorgis. Muusikalise hariduse sai Budapesti Muusikaakadeemias I. Thománi ja H. Koessleri juures, täiendas end Eugene d'Albert'i juures.

Lisaks kontserttegevusele oli klaveripedagoog Budapestis ja Berliinis, juhatas sümfooniaorkestreid Budapestis, New-Yorgis jm., oli Budapestis konservatooriumi direktor ja Muusikaakadeemia juht (1934—41). 1945. aastal emigreerus Argentiinasse, sealt USA-sse.

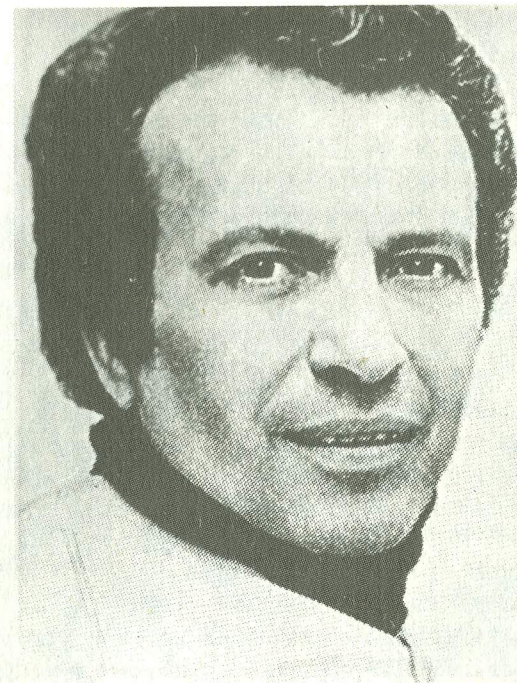
Pianistina oli tuntud kui kaasaegse muusika interpreteerija (mängis palju Bartóki teoseid), heliloojana oli aga romantik. Tema muusikas on tunda tugevaid Brahmsi ja Schumanni mõjutusi. Tuntumateks teosteks on ooper "Vojevoodi loss" (1922), Variatsioonid klaverile ja orkestrile lastelaulu teemale, 4 klaverirapsoodiat. Kirjutanud on veel 2 ooperit, balleti, 2 sümfooniat, Messi, Stabat Materi, Kontserte viiulile, tšellole, klaverile, harfile; viiulisonaate, orkestri- ja klaverimuusikat.

ERNÖ (Ernst) VON DOHNÁNYI (1877—1960), the Hungarian composer, pianist and conductor, was born in Bratislava and died in New York. He received his musical education under István Thomán and Hans Koessler at the Budapest Academy of Music, and also took lessons from Eugen d'Albert.

Besides a concert career, Dohnányi taught the piano in Budapest and Berlin, and conducted symphony orchestras in Budapest, New York and other cities. He was director of the conservatoire in Budapest and at the head of the Academy of Music in 1934—41. Dohnányi emigrated to Argentina in 1945 and from there to the USA.

Dohnányi the pianist was known as an interpreter of contemporary music (he played a lot of Bartók), while as composer he was a Romantic. His music was strongly influenced by Brahms and Schumann.

Dohnányi's best-known works are the opera *A vajda tornya* ("The Tower of the Voivod", 1922), *Variations on a Nursery Song* for piano and orchestra, four rhapsodies for piano. He is also the composer of two more operas, a ballet, two symphonies, a Mass, a Stabat Mater, violin, cello, piano and harp concertos, violin sonatas, orchestral and piano music.

LÁSZLÓ SEREGI (s. 1929), ungari balletitantsija ja koreograaf, sai tantsualase ettevalmistuse Ungari Armees Tantsuansambelis. 1957. aastast alates tegutseb ta Budapesti Riigiooperis, kus ta alguses oli balletisolist, täites põhiliselt karakterosi, 1967. aastast sai temast ballettmeister, praeguseks on ta juba peaballettmeister (1977—st a—st). Ballettmeistrina alustas ta tantsude seadmisest ooperites (Gounod' "Faust", Wagneri "Tannhäuser" jt.). 1968. aastal tõi ta lavale Hatšaturjani balleti "Spartacus", mis sai pöördepunktiks tema loominguilises biograafias. Seda balletti on ta lavastanud Saksa Riigiooperis, Austraalias, Tšiilis jm.

1970. aastal tõi ta Budapestis uue versiooni Bartóki "Võlumandariinile" ja "Puust printsile" (neist viimase lavastas ka Berliini Saksa Ooperis 1974), uuendades neid veelkord 1981. a.

1985. aastal loodud koreograafia Prokofjevi "Romeole ja Juliale" sai tema töös uueks etapiks. Seda lavastas ta ka 1990. aastal Savonlinna Ooperipidustustel.